Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku

"Wybieram Kluczbork"

PROJEKT

GRUDZIEŃ 2021

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Uwarunkowania i metodyka opracowania Strategii	5
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	8
Gmina Kluczbork – OBSZAR SPOŁECZNY	8
Gmina Kluczbork – OBSZAR GOSPODARCZY	10
Gmina Kluczbork – OBSZAR PRZESTRZENNY I ŚRODOWISKO	11
Strategiczne kierunki rozwoju Gminy Kluczbork	14
Cele strategiczne rozwoju Gminy Kluczbork	16
Cel strategiczny I	18
Cel strategiczny II	22
Cel strategiczny III	28
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy	32
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	35
Zgodność Strategii z dokumentami wyższego rzędu	36
Obszary strategicznej interwencji	39
System realizacji Strategii w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	41
Wdrażanie Strategii	41
Monitoring strategiczny	42
Ewaluacja	43
Procedura aktualizacji Strategii	43
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych w Gminie Kluczbork	44
Ramy i źródła finansowania	46

WPROWADZENIE

Zdjęcie 1 – Wieża Ratusza w Kluczborku – Artur Nowak

Strategia rozwoju stanowi podstawowy instrument racjonalnego zarządzania gminą. Jako dokument planistyczny, jest narzędziem służącym do wytyczania zmian, rozwiązywania lokalnych problemów i zaspakajania potrzeb społeczno-gospodarczych przy jednoczesnym niwelowaniu barier pojawiających się w otoczeniu. Pozwala na zdiagnozowanie lokalnego otoczenia, poznanie własnych zasobów i wykorzystywaniu potencjalnych szans na rozwój.

Dotychczasowa Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork 2015-2020 stanowiła podstawę do podejmowania wielu działań rozwojowych, jak również motywowała do podejmowania współpracy międzysektorowej. Przesłankami do opracowania nowej strategii rozwoju były zmiany zachodzące w obszarze formalno-prawnym, koniec obowiązywania poprzedniej Strategii, a także pojawiające się nowe trendy rozwojowe, zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej.

Główny celem opracowania dokumentu Strategii KLB 2030 było wyznaczenie celów w perspektywie do roku 2030, a następnie konsekwentne podejmowanie i realizowanie działań, zmierzających do zapewnienia harmonijnego rozwoju i osiągnięcia zdefiniowanej wizji.

Lokalna polityka rozwoju powinna zachowywać charakter ciągły, co oznacza kontynuację głównych założeń i kierunków rozwoju zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, które zapisane były w dotychczasowych dokumentach strategicznych gminy Kluczbork. Nowo zdefiniowane cele uwzględniają aktualne warunki zewnętrzne, gminne zasoby, potrzeby, trendy rozwojowe, a także pojawiającą się w ostatnim czasie niepewność społeczno-gospodarczą, wywołaną w dużej mierze przez sytuację pandemiczną na świecie.

W dokumencie zawarte są nie tylko cele i kierunki działań, ale także założenia procesu wdrażania, ustalenia monitoringu oraz ewaluacji. Strategia nie skupia się wyłącznie na działaniach podejmowanych przez samorząd gminny, ale zakłada współpracę pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, instytucjami państwowymi, partnerami prywatnymi, pozarządowymi i innymi podmiotami, w układzie zarówno lokalnym, jak i regionalnym.

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030" jest zgodna z zapisami art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 poz. 713 z późn. zm.).

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami i jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego. Dokument może stanowić formalną podstawę do efektywnego wykorzystania przez gminę Kluczbork środków rozwojowych, zarówno krajowych, jak i unijnych oraz z innych dostępnych źródeł finansowania. Strategia jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie, oraz będzie wyznaczała ramy dla przyszłych planów i programów powstających w Gminie w czasie jej obowiązywania. Należy pamiętać, że istotność i przydatność Strategii Rozwoju będzie zależna przede wszystkim od zaangażowania wielu podmiotów, w tym społeczności lokalnej, ale przede wszystkim od zaangażowania władz Gminy w proces wdrażania Strategii.

UWARUNKOWANIA I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII

Opracowanie dokumentu Strategii KLB 2030 przebiegało w kilku etapach.

Etap 1 – Raport Diagnostyczny

Prace nad dokumentem Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 zostały poprzedzone przygotowaniem Raportu Diagnostycznego. Etap ten został rozpoczęty w 2019 roku. Powołano Zespół ds. Opracowania Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork 2021-2030, składający się z pracowników Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych oraz Radnych Rady Miejskiej w Kluczborku.

Raport powstawał z wykorzystaniem uzupełniających się wzajemnie metod z zachowaniem zasady partycypacji społecznej. Przeprowadzono badania ankietowe mieszkańców oraz szereg spotkań warsztatowych z różnymi grupami społecznymi i branżowymi: włodarze gminy, pracownicy Urzędu Miejskiego, kierownicy jednostek organizacyjnych, dyrektorzy szkół gminnych, przedstawiciele: Rady Miejskiej w Kluczborku, Młodzieżowej Rady w Kluczborku, Kluczborskiej Rady Seniorów, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, rolników, spółdzielni mieszkaniowych i zarządców nieruchomości. Z uwagi na pojawienie się pandemii Covid-19, planowany harmonogram prac nad raportem musiał zostać mocno ograniczony – zrezygnowano ze spotkań bezpośrednich.

Dokonano także analizy danych zebranych od poszczególnych wydziałów UM Kluczbork, gminnych jednostek organizacyjnych oraz danych statystycznych (dane GUS). Przeprowadzono analizę mocnych i słabych stron gminy oraz dostępnych zasobów i potencjalnych negatywnych czynników zewnętrznych mogących mieć wpływ na procesy rozwojowe – analiza SWOT.

Na podstawie podjętych działań oraz zebranych danych i ich analiz, powstał Raport Diagnostyczny, stanowiący załącznik do dokumentu Strategii KLB 2030.

Etap 2 – Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030

Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2021 r. po zmianie przepisów ustawowych dotyczących prowadzenia gminnej polityki rozwoju. Przyjęto uchwałę Rady Miejskiej w Kluczborku nr XXXII/502/21 z dnia 26 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030. Następnie, na nowych zasadach, powołany został Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku.

Na podstawie Raportu Diagnostycznego, opracowano wnioski, które w połączeniu z analizą SWOT dały podstawę do określenia wizji rozwoju gminy, celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków rozwoju. Następnie opracowano pozostałe wymagane elementy Strategii, w tym model struktury funkcjonalno-przestrzennej, system wdrażania, monitoringu i ewaluacji oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. Przygotowany projekt dokumentu został poddany konsultacjom.

Etap 3 – Konsultacje dokumentu

Po opracowaniu Projektu Strategii KLB 2030, dokument został poddany konsultacjom instytucjonalnym i społecznym.

Etap 4 – Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030

Po zakończonych konsultacjach opracowana została ostateczna wersja dokumentu uwzględniająca wnioski z przeprowadzonych konsultacji. Dokument został przygotowany zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym. Dokument został przedłożony Zarządowi Województwa Opolskiego w celu wydania opinii dotyczącej uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Poniżej przedstawiono poszczególne działania podejmowane podczas opracowywania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030.

Schemat 1. Działania podejmowane w czasie procesu powstawania dokumentu Strategia Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

Ważnym elementem prac nad dokumentem był udział i doradztwo instytucji, jednostek organizacyjnych, wydziałów UM Kluczbork oraz reprezentantów władz:

- Jarosław Kielar – Burmistrz Miasta Kluczborka
- Roman Kamiński – Zastępca Burmistrza Miasta Kluczborka
- Dariusz Morawiec – II Zastępca Burmistrza Miasta Kluczborka
- Wydziały UM Kluczbork:
    - Wydział Gospodarki Miejskiej
    - Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Planowania Przestrzennego
    - Wydział Finansowy
    - Wydział Promocji i Rozwoju Gminy
    - Wydział Funduszy Zewnętrznych i Rozwoju Obszarów Wiejskich
    - Wydział Ochrony Środowiska i Leśnictwa
    - Wydział Spraw Obywatelskich i Obronnych
- Jednostki Organizacyjne
    - Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna
    - Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku
    - Środowiskowy Dom Samopomocy
    - Administracja Oświaty w Kluczborku
    - Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku
    - Centrum Kultury w Kluczborku
    - Centrum Aktywności Lokalnej
    - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kluczborku
    - Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Zdjęcie 2 – Kluczbork nocą – Artur Nowak

Gmina Kluczbork – OBSZAR SPOŁECZNY

Potrzeby

- obserwowane w dłuższej perspektywie czasu negatywne procesy demograficzne, w tym zwłaszcza zjawisko depopulacji (ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji) oraz starzenie się społeczeństwa, stanowią wciąż aktualną barierę oraz zagrożenie dla obecnego i przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Kluczbork
- w związku ze starzeniem się społeczeństwa, konieczne jest rozwijanie usług i otwieranie nowych form wsparcia dla seniorów - zarówno takich, które są potrzebne do zapewnienia opieki i wsparcia, jak i takich które pozwolą na wykorzystanie potencjału osób w wieku poprodukcyjnym
- niekorzystnie na sytuację demograficzną gminy Kluczbork wpływa migracja zagraniczna zarówno stała jak i sezonowa; należy zauważyć, iż zjawisko to będzie miało charakter trwały do 2030 roku. Szczególnie niekorzystny jest fakt, że emigranci zarobkowi to w większości ludzie w wieku produkcyjnym oraz coraz częściej dobrze wykształceni
- rozwój profilowanego kształcenia młodzieży w celu zapewnienia pracy po wejściu w pełnoletność
- jedną z ważnych konsekwencji pandemii COVID-19, która pojawiła się w 2020 roku, jest zwrócenie większej uwagi na problemy dotyczące postępującej zapaści służby zdrowia, w

szczególności bariery dostępności do szeregu usług na poziomie lecznictwa ambulatoryjnego i szpitalnego, wadliwy system wyceny usług i procedur, niewystarczające nakłady finansowe, a szczególnie deficyty kadrowe zarówno wśród lekarzy jak i pielęgniarek

- potrzeba budowy nowych mieszkań komunalnych i socjalnych, a także modernizacja istniejących mieszkań komunalnych w celu poprawy warunków bytowych
- konieczność modernizacji obiektów użyteczności publicznej, oświatowych, kulturalnych, sportowych w tym modernizacji/budowy krytej pływalni
- wnioski problemów społecznych dotykających kwestie przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezdomności, wskazują że są to ważne problemy społeczne, obnażające słabość rodziny i konieczność jej wsparcia. Rodziny zagubione wymagają interdyscyplinarnego wsparcia instytucjonalnego świadczonego przez specjalistów (psycholog, pedagog, asystent rodziny, itp.) a dzieci z tych rodzin dostępności do placówek wsparcia dziennego np.: świetlice
- wsparcie finansowe i instytucjonalne organizacji pozarządowych angażujących się w życie lokalnej społeczności

Potencjał

- sprzyjający klimat dla rozwoju kapitału społecznego, rosnąca aktywność społeczności lokalnej, przejawiająca się m.in. w głosowaniu do budżetu obywatelskiego, wzroście liczby organizacji pozarządowych oraz realizowanych przez nie projektów i przedsięwzięć. Aktywność społeczna pozwala na prowadzenie efektywniejszej polityki rozwoju poprzez włączanie społeczeństwa w procesy decyzyjne. Współpraca z trzecim sektorem pozwala na budowanie lokalnej tożsamości, zwiększa umiejętność współpracy i samoorganizowania się oraz odpowiada na potrzeby mieszkańców
- szeroka i zróżnicowana oferta kulturalna, ciesząca się dużym zainteresowaniem, działania w zakresie kultury w gminie Kluczbork prowadzone są w taki sposób, aby oferta kulturalna dawała możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu
- zróżnicowana i dostępna baza sportowa, niemniej jednak konieczne są nakłady na unowocześnianie obiektów i rozwój nowych, w szczególności dotyczy to krytej pływalni oddanej do użytku w latach 90-ych, oraz stadionu lekkoatletycznego (byłego stadionu KKS)
- system infrastruktury i bazy dydaktycznej zapewniający opiekę i kształcenie na każdym szczeblu edukacji, niemniej jednak należy zwrócić uwagę nad stworzeniem warunków do zwiększania miejsc zapewniających opiekę nad najmłodszymi. Baza edukacyjna wymaga regularnych remontów i modyfikacji
- wysoka dostępność do usług społecznych i instytucjonalnych wpływająca na atrakcyjność osadniczą

Wyzwania

- wzmacnianie potencjału edukacyjnego gminy dzięki tworzeniu odpowiednich warunków do nauki (infrastruktura, sprzęt i wyposażenie placówek edukacyjnych), utrzymanie wysokiego poziomu kształcenia na różnych poziomach edukacji, stosowanie nowoczesnych metod nauczania, doskonalenie kompetencji nauczycieli,

- prowadzenie przez władze krajowe ale także regionalne polityki nastawionej na faktyczne wsparcie dla JST, w tym przygotowanie programów operacyjnych, z których będą mogły korzystać jednostki – programy społeczne, edukacyjne, zdrowotne (EFS+ itp.)
- podjęcie działań mających na celu zmniejszenie/ograniczenie wandalizmu i dewastacji miejsc publicznych – np. monitoring z kontrolą 24h, zwiększenie liczby patroli
- kompleksowa polityka uwzględniająca potrzeby poszczególnych grup wiekowych
- rozwój i promocja aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia
- wspieranie tworzenia i rozwoju oferty spędzania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
- dostosowanie pomocy do stale aktualizowanego katalogu problemów społecznych
- współpraca w zakresie zwiększania dostępności i przeciwdziałania problemom związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia na poziomie lokalnym i regionalnym

Gmina Kluczbork – OBSZAR GOSPODARCZY

Potrzeby

- potrzeba tworzenia nowych terenów inwestycyjnych z uwagi na zapełnianie już istniejących terenów w Ligocie Dolnej i przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku
- zwiększanie dostępności transportowej i komunikacyjnej – niewystarczający poziom infrastruktury drogowej, w tym stan dróg lokalnych i regionalnych;
- trudności w pozyskaniu a także odpływ wykwalifikowanej kadry do innych miast (wykształcenie, doświadczenie, wyspecjalizowanie)
- przywrócenie funkcji handlowej centrum Kluczborka - ulic Piłsudskiego i Krakowskiej
- minimalizacja zjawiska emigracji zarobkowej, w tym odpływu wykwalifikowanej kadry oraz ograniczanie negatywnych konsekwencji społecznych
- opracowanie strategii promocji gminy
- określenie i wypromowanie produktu turystycznego

Potencjał

- wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych
- wzrost nowych dużych inwestorów dzięki funkcjonowaniu strefy ekonomicznej w Ligocie Dolnej i poszerzeniu jej terenu o dawny Tartak przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku
- ukończona obwodnica miasta ułatwia transport dużych rozmiarów
- pozytywny klimat i uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości
- wysoki stopień zapełnienia strefy ekonomicznej
- potencjalne nowe tereny inwestycyjne (obok Protea) – aktualnie tereny prywatne

Wyzwania

- utrzymanie i podniesienie poziomu atrakcyjności Gminy dla inwestorów
- poszukiwanie nowych inwestorów
- zachęty i ulgi dla nowo powstałych i działających już firm na szczeblu lokalnym i krajowym
- nawiązanie współpracy z klastrami i stowarzyszeniami branżowymi oraz instytucjami otoczenia biznesu
- poszukiwanie inwestorów w zakresie nowych technologii

Gmina Kluczbork - OBSZAR PRZESTRZENNY I ŚRODOWISKO

Potrzeby

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej – niewystarczający stan dróg lokalnych i ich przepustowości oraz niewystarczający stan ścieżek pieszo-rowerowych, oświetlenia, oraz zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników dróg (pieszych i rowerzystów, bezpieczne przejścia dla pieszych)
- na stan struktury funkcjonalnej miasta w znacznym stopniu wpływa wpisany do rejestru zabytków układ urbanistyczny, który powoduje występowanie istotnych ograniczeń i wymagań zarówno w stosunku do wszelkich prac prowadzonych przy istniejącej zabudowie, jak i dla nowej zabudowy - ograniczenia te obejmują ochronę istniejącej zabudowy przed rozbiórką, zakaz zmiany formy zewnętrznej obiektów zabytkowych, czy obowiązek zachowania historycznych układów urbanistycznych, które utrudniają eliminowanie uciążliwości komunikacyjnych
- konieczna dyskusja nad planem zagospodarowania przestrzennego – zwiększenie ładu przestrzennego
- niewykorzystany potencjał starego miasta oraz kontynuacja jego rewitalizacji - problemem jest niski stan techniczny mieszkań komunalnych, zbyt mała liczba miejsc parkingowych w gminie, niepoprawne parkowanie samochodów w śródmieściu i w strefach zamieszkania, co utrudnia ruch pieszych i innych użytkowników, wpływa na estetykę, a także ma wpływ na bezpieczeństwo
- postępująca dysharmonia ładu przestrzennego zabudowy wsi – zarówno w perspektywie dziedzictwa kulturowego, jaki i punktu widzenia kompozycyjno-estetycznego. Zabudowa współczesna, wypierająca lub uzupełniająca starą zabudowę, z reguły nie nawiązuje do tradycji budownictwa wiejskiego; budynki są większe, pozbawione charakterystycznej formy, usytuowane często w oderwaniu od historycznego układu, w tym istniejącej linii zabudowy
- reorganizacja ruchu kołowego, wiążąca się z koniecznością zmian wewnętrznego układu drogowego (poprawi to funkcjonalność i bezpieczeństwo przestrzeni miejskiej)
- ważnym problemem jest zagrożenie degradacją zieleni miejskiej, placów zabaw oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Niezbędna jest zarówno modernizacja istniejących obiektów, jak też poszerzenie zaplecza rekreacyjnego, m.in. poprzez zorganizowanie nowych, bezpiecznych miejsc rozrywki dla dzieci i młodzieży oraz modernizację stadionu lekkoatletycznego w Parku Miejskim
- niska efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz ich stan techniczny, w tym obiektów zabytkowych, budynków użyteczności publicznej (w tym szkół i przedszkoli)
- kształtowanie i wdrażanie działań proekologicznych mających na celu ochronę zasobów naturalnych, poprawę stanu środowiska przyrodniczego (m.in. czystość powietrza, czystość i stan wód powierzchniowych, podziemnych, zbiorników oraz naturalnych cieków poprzez np. bioretencję, retencję w korycie, rolniczą i miejską), ograniczanie destrukcyjnego wpływu człowieka na środowisko, przywracanie elementów przyrody do stanu właściwego, dbanie by

rozwój gospodarczo-ekonomiczny wywierał jak najmniejsze negatywne skutki środowiskowe (rozwój zrównoważony) oraz dostosowanie do wymogów gospodarki niskoemisyjnej
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, w tym na terenach wiejskich
- kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców i wypracowywanie trwałych postaw i nawyków proekologicznych
- opracowanie kompleksowej koncepcji tras rowerowych po mieście Kluczbork i sołectwach Gminy Kluczbork
- doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

Potencjał

- zasoby dziedzictwa przyrodniczego, występowanie licznych i różnorodnych form terenów chronionych (rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary NATURA 2000, itd.), różnorodność flory i fauny – dbałość o naturę w jednostkach administracyjnych stanowiąca potencjał w kierunku rozwoju atrakcji turystycznych i rekreacyjnych
- atrakcyjne walory kulturowe
- dogodne warunki do wypoczynku i uprawianiu różnego rodzaju form rekreacji (zbiornik, OTW Bąków, Kampus Sportowo – Rekreacyjny)

Trendy rozwojowe/wyzwania

- Odnawialne Źródła Energii (OZE) – wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (np. energia słoneczna, wiatrowa, pompy ciepła), szczególnie w zakresie ciepłownictwa, co będzie miało wpływ na dekarbonizację i jakość powietrza, wraz z poprawą efektywności cieplnej budynków
- rozwój infrastruktury przeznaczonej do rozwoju alternatywnych, czystych i ekologicznych form transportu (budowa ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej), kreowanie proekologicznego wizerunku Gminy
- wykorzystanie potencjału rolniczego oraz tradycji pszczelarskich w kreowaniu działań proekologicznych czy produkcji wysokiej jakości żywności
- wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych jako potencjału turystycznego i rekreacyjnego
- zapobieganie skutkom zjawisk klimatycznych
- ograniczenie emisji poprzez promowanie ekologicznych rodzajów transportu (np. ścieżki rowerowe, elektromobilność – stacje ładowania pojazdów elektrycznych)
- podnoszenie atrakcyjności przestrzeni zamieszkania i inwestycji z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i poszanowaniem ładu przestrzennego
- wykorzystanie potencjału turystycznego (turystyka krótkoterminowa - jednodniowa, weekendowa)

Gmina Kluczbork posiada istotne atuty, które stanowią podstawę do dalszego rozwoju. Szczególnych barier rozwoju należy upatrywać w zmianach demograficznych, choć sam proces starzenia się społeczeństwa należy uznać za zjawisko naturalne. Kwestią kluczową będzie dostosowanie się do tych zmian. Sytuacja zewnętrzna dla rozwoju Gminy jest stosunkowo korzystna, w szczególności biorąc pod uwagę tempo wzrostu gospodarczego oraz dotychczasowy wzrost dochodów Gminy. Niepewność i trudności w realizacji założeń strategicznych wynikać mogą z powodu zmian przepisów dotyczących dochodów jednostek samorządów terytorialnych, spowolnienia wzrostu gospodarczego w wyniku pandemii Covid -19, czy też potencjalnych zmian warunków prawno-politycznych.

Zdjęcie 3 - Kluczbork z lotu ptak – Źródło: UM Kluczbork

Konstrukcja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork opiera się o elementy składowe, które są wzajemnie od siebie zależne i podlegają hierarchii ważności (wizja rozwoju, cele strategiczne, cele operacyjne i wynikające z nich kierunki działań).

Schemat 2. Zależność kluczowych elementów składowych wpływających na kierunki działań w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

Wizja rozwoju – stanowi opis stanu pożądanego rozwoju gminy Kluczbork w perspektywie strategicznej do roku 2030. Przedstawia stan docelowy, do którego będą dążyć władze samorządowe, mieszkańcy oraz potencjalni partnerzy (instytucje, podmioty prywatne, podmioty pozarządowe i inne).

Główne cele strategiczne - wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy w perspektywie wieloletniej.

Cele operacyjne - dotyczą perspektywy średniookresowej, określają narzędzia i sposoby realizacji głównych celów strategicznych.

Zarówno cele strategiczne, jak i operacyjne wyznaczane są na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy strategicznej i analizy SWOT. Określane są zgodnie z metodą SMART – czyli są sprecyzowane (skonkretyzowane), mierzalne, atrakcyjne (istotne), realne (osiągalne) i określone w czasie. Ponad to maja także charakter terytorialny i są skierowane do wszystkich mieszkańców gminy.

Kierunki działań – stanowią podstawię wdrażania i realizacji strategii rozwoju w perspektywie krótkoterminowej. Określają wybrany sposób postepowania oraz kierunki koncentracji wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych czy gospodarczych.

Wizja Miasta i Gminy Kluczbork w roku 2030

Kluczbork to gmina dynamicznego rozwoju, otwarta na mieszkańców, zapewniająca wysoką jakość życia, przyjazna, bezpieczna, wspierająca aktywność lokalną, gospodarczą oraz dbająca o środowisko.

Zdjęcie 4 – Wieża Ratusza w Kluczborku i Magnolia – Źródło: UM Kluczbork

Wizja rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork koncentruje się wartościach ważnych dla obecnych, jak i przyszłych jej mieszkańców, zapewniająca wysokiej jakości warunki do życia i pracy. W roku 2030 Gmina Kluczbork będzie charakteryzowała się dynamicznym rozwojem społeczno-gospodarczym, będzie miejscem przyjaznym dla inwestorów, dającym dostęp do zdobycia wiedzy i umiejętności umożliwiających funkcjonowanie we współczesnym świecie. Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, otwartym na wszystkie grupy społeczne oraz wspierającym ich aktywność, dbająca o jakość usług, zdrowie mieszkańców, naturalne środowisko oraz zapewniająca dostęp do kultury, oferująca różnorodne formy wypoczynku i spędzania wolnego czasu.

CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY KLUCZBORK

W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM,

KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH,

OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy, będące odpowiedzią na zdefiniowane wyzwania rozwojowe, określa również oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze społecznym, przestrzennym oraz gospodarczym, a także definiuje wskaźniki ich osiągnięcia. Interwencje i działania planowane w ramach poszczególnych obszarów wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, zwiększającego szansę korzystnej realizacji.

Na przestrzeni ostatnich lat Gmina Kluczbork przeszła znaczną pozytywną metamorfozę. Dotyczy to nie tylko poprawy wyglądu budynków, czy realizacji nowych inwestycji, ale także samych mieszkańców, którzy stali się bardziej aktywni i odpowiedzialni za miejsce, w którym żyją. Aby utrzymać stabilność ciągłego i nieprzerwanego rozwoju, Gmina Kluczbork powinna kontynuować dotychczasowe, wielowymiarowe przemiany i dostosowywać je do aktualnych trendów rozwojowych.

Główne cele strategiczne zostały określone w oparciu o diagnozę stanu aktualnego Gminy Kluczbork z uwzględnieniem czynników wewnętrznych i zewnętrznych mogących mieć wpływ na rozwój. Są celami funkcjonalnymi, charakteryzującymi się dużym stopniem ogólności, związanymi z konkretną rzeczywistością oraz prognozą jej zmian w przyszłości. Cele odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Wzajemnie się przenikają i są względem siebie współzależne, co oznacza, że każde podejmowane działanie wywiera równocześnie mniejszy lub większy wpływ na każdy obszar rozwojowy. Cele strategiczne koncentrują się na zagadnieniach najistotniejszych dla zapewnienia i podwyższania poziomu jakości życia w gminie Kluczbork.

Schemat 3. Obszary planowania strategicznego. Źródło: opracowanie własne.

Cele strategiczne są względem siebie równe pod względem ważności, stąd ich uszeregowanie nie ma wpływu na kolejność ich realizacji.

CEL I: Wzrost potencjału gospodarczego

CEL II: Podniesienie jakości życia mieszkańców wspierające aktywne społeczeństwo

CEL III: Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno-gospodarczemu

<table>
<tr><td> </td><td> </td><td> </td></tr>
<tr><th colspan="3">CELE STRATEGICZNE</th></tr>
<tr><td>CEL I
Wzrost potencjału gospodarczego</td><td>CEL II
Podniesienie jakości życia mieszkańców wspierające aktywne społeczeństwo</td><td>CEL III
Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno-gospodarczemu</td></tr>
<tr><th colspan="3">CELE OPERACYJNE</th></tr>
<tr><td>I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych</td><td>II.1 Rozwój Kultury</td><td>III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego</td></tr>
<tr><td>I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego</td><td>II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa</td><td>III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork</td></tr>
<tr><td>I.3 Rozwój turystyki i rekreacji</td><td>II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych</td><td>III.3 Poprawa ładu przestrzennego</td></tr>
<tr><td rowspan="3">I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy</td><td>II.4 Rozwój kapitału społecznego</td><td rowspan="3"></td></tr>
<tr><td>II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</td></tr>
<tr><td>II.6 Zdrowy Kluczbork</td></tr>
</table>

Tabela 1. Cele strategiczne oraz cele operacyjne wyznaczone do realizacji do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY I
WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO

I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych
I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy

W strukturze funkcjonalno–przestrzennej województwa opolskiego, Gmina Kluczbork zajmuje ważne miejsce jako ośrodek subregionalny, przeznaczony do obsługi gmin północnej Opolszczyzny w zakresie usług specjalistycznych oraz wyższego rzędu. Kluczbork jest jednym z ośrodków miejskich wpływających na tempo i dynamikę rozwoju całego regionu. Zwiększeniu konkurencyjności miast województwa opolskiego towarzyszyć będzie także rozwój zasobów ludzkich oraz kapitału społecznego, a także rozwój przedsiębiorczości.

W aspekcie wspierania rozwoju gospodarczego gminy Kluczbork, celem jest dążenie do pozyskiwania nowych inwestorów, tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu firm i przedsiębiorstw, a także podtrzymywanie rozwoju już działających firm. Atutem Gminy Kluczbork jest sprawnie działająca i przyciągająca inwestorów, Specjalna Wałbrzyska Strefa Ekonomiczna, położona przy ul. Przemysłowej w Ligocie Dolnej oraz przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku.

O wyborze lokalizacji biznesu często decyduje atrakcyjność inwestycyjna, czyli odpowiednia infrastruktura transportowa, dostępność do infrastruktury technicznej, odległość do dużych miast, cena gruntu a także system ulg podatkowych. W zakresie oferty inwestycyjnej gminy Kluczbork należy przygotowywać nowe tereny inwestycyjne oraz stosować odpowiedni system ulg i zwolnień podatkowych.

Cel strategiczny I zakłada wzrost potencjału gospodarczego Gminy Kluczbork, poprzez tworzenie atrakcyjnej przestrzeni inwestycyjnej, wraz ze zwiększeniem dostępności i spójności komunikacyjnej, a tym samym wpływa na poprawę atrakcyjności Gminy jako miejsca do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Szkieletem każdego układu przestrzennego jest sieć dróg i od jej organizacji zależą warunki obsługi mieszkańców oraz funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, a walory przyrodnicze, architektura, układ urbanistyczny, zieleń, placówki obsługi i poziom bezpieczeństwa decydują o atrakcyjności miejsca zamieszkania. Poprawa dostępności komunikacyjnej łączy są się z podniesieniem bezpieczeństwa ruchu, w tym dla rowerzystów i pieszych uczestników ruchu, a także zakłada wzrost udziału roweru jako środka transportu, poprzez utworzenie spójnej sieci ścieżek rowerowych. Niezbędna jest także współpraca w ramach Subregionu Północnego Kluczbork–Namysłów – Olesno. Dzięki połączeniu sił możliwym będzie realizowanie ważnych dla rozwoju projektów m.in w zakresie stref inwestycyjnych transportu publicznego.

Jedną z gałęzi gospodarki stanowi turystyka i rekreacja. Ich rozwój jest ściśle powiązany zarówno z rozwojem gospodarczym jak i społecznym, w układzie przestrzenno-środowiskowym. Gmina

Kluczbork pod względem turystycznym rozwija się w kierunku turystyki weekendowej i sentymentalnej. Określenie produktu turystycznego gminy Kluczbork, wraz z promocją, wskazaniem możliwości spędzania wolnego czasu oraz infrastrukturą, mogą stać się siłą przyciągającą turystów. Działania powinny skupiać się na:

- rozwijaniu nowoczesnej infrastruktury turystycznej, modernizacji i rozbudowie bazy noclegowej i żywieniowej,
- rozwijaniu szlaków turystycznych, dostosowanych do uprawiania różnych form turystyki, wyposażona w infrastrukturę sanitarną, informacyjną i wypoczynkowo-rekreacyjną,
- rozwijaniu przyjaznych środowisku form turystyki i rekreacji, wykorzystujące walory przyrodnicze i kulturowe,
- promowaniu markowych produktów turystycznych,
- rozwijaniu systemu informacji turystycznej stymulujący popyt i podaż na rynku turystycznym,
- partnerska współpraca między sektorem publicznym i prywatnym oraz innymi organizacjami zainteresowanymi rozwojem turystyki.

Realizując cel strategiczny I należy podjąć działania promocyjne, szczególnie w kontekście istniejącego potencjału gospodarczego, oraz walorów turystyczno-przyrodniczych.

Główne cele operacyjne w ramach Celu I to:

CEL STRATEGICZNY I WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO			
CEL OPERACYJNY	**KIERUNKI DZIAŁAŃ**	**OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**	**WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ**
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych	- przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych - promocja terenów inwestycyjnych - kompleksowa obsługa inwestora wraz z promocją terenów inwestycyjnych oraz strefy ekonomicznej - system ulg i zwolnień podatkowych - uzbrajanie terenów inwestycyjnych - poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Kluczbork - zwiększenie liczby nowych inwestycji (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na teren Gminy - spadek bezrobocia wśród mieszkańców - aktywizacja gospodarcza mieszkańców	- powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych (ha) - stopa bezrobocia rejestrowanego (%) GUS - liczba nowych inwestorów - liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - liczba osób fizycznych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

I.2 **Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego**	- opracowanie planu rozwoju sprawnego i bezpiecznego ruchu rowerowego wraz z rozbudową infrastruktury rowerowej oraz ciągów pieszo-rowerowych wyposażonych w punkty spoczynkowe i stacje naprawy rowerów - rozwój miejsc postojowych, parkingowych i węzłów przesiadkowych - modernizacja lokalnego układu drogowego, dostosowanie dróg do parametrów normatywnych, szczególnie na terenach atrakcyjnych inwestycyjnie - poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez stałą rozbudowę i modernizację infrastruktury pieszej i drogowej, w tym m.in. budowa ciągów pieszo-rowerowych, oświetlenia ulicznego, przejść dla pieszych, zatok autobusowych, skrzyżowania kolizyjne - rozwój ekologicznego transportu niskoemisyjnego	- zmniejszenie natężenia ruchu drogowego na głównych ciągach komunikacyjnych - zwiększenie stopnia przepustowości dróg oraz poprawa stanu technicznego dróg - poprawa spójności dróg - zwiększenie stopnia rowerowego skomunikowania Gminy oraz integracja przestrzenną Gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym - zmniejszenie natężenia ruchu drogowego poprzez zastąpienie komunikacji samochodowej komunikacją rowerową - ograniczenie emisji spalin i innych szkodliwych związków do powietrza	- długość wybudowanych dróg (km) - długość wyremontowanych dróg (km) - długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km) - długość wyremontowanych ścieżek rowerowych (km) - długość wybudowanych ciągów pieszych (km) - długość wyremontowanych ciągów pieszych (km) - długość linii autobusowych (km) - Liczba niskoemisyjnych autobusów (szt.) - liczba przystanków autobusowych na terenie Gminy (szt.) - ilość miejsc parkingowych (szt.) - ilość wyremontowanych parkingów (szt.)
I.3 **Rozwój turystyki i rekreacji**	- dostosowanie obiektów sportowych i turystycznych do wzrastających potrzeb i wymagań mieszkańców - rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej (budowa, rozbudowa, modernizacja) - rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej przy zalewie kluczborskim - modernizacja i budowa spójnego systemu ścieżek	- poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy - zwiększenie atrakcyjności turystycznej (rekreacyjnej) Gminy - poprawa aktywności fizycznej mieszkańców - zwiększenie poziomu uczestnictwa w rekreacji mieszkańców Gminy	- liczba nowych i modernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych (szt.) - powierzchnia zagospodarowanego terenu sportowo-rekreacyjnego - długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km) - liczba podjętych działań w ramach wsparcia prywatnych podmiotów (szt.)

	rowerowych na terenach rekreacyjnych, - rozwój inicjatyw gastronomicznych i hotelarskich wspierających rozwój turystyczno-sportowo-rekreacyjny - wsparcie organizacji pozarządowych zajmujących się sportem, turystyką i rekreacją	- stworzenie nowych rowerowych szlaków na terenie Gminy - poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznych - poszerzenie bazy hotelowej i gastronomicznej	- liczba miejsc rekreacji (place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.) - liczba i kwota dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym na rozwój sportu i rekreacji
I.4 **Intensyfikacja działań promocyjnych gminy**	- wsparcie i promocja podmiotów działających w obszarze turystyczno-sportowo-rekreacyjnym - określenie i promocja produktu turystycznego gminy - opracowanie strategii promocji gminy - nowoczesna komunikacja multimedialna - wspieranie akcji promocyjnych miasto i gminę - współpraca z organizacjami zewnętrznymi i stowarzyszeniami, których Gmina jest członkiem - udział Gminy we wspólnych akcjach promocyjnych z podmiotami zewnętrznymi	- poprawa konkurencyjności Gminy w subregionie północnym - zwiększenie zainteresowania ofertą tury-styczną i rekreacyjną Gminy wśród mieszkańców, odwiedzających jednodniowych i turystów - zwiększenie świadomości walorów tury-stycznych i rekreacyjnych wśród mieszkańców Gminy, odwiedzających jedno-dniowo i turystów - zwiększenie poziomu uczestnictwa społeczności w wydarzeniach o różnym charakterze, dzięki dostępności informacji	- liczba podjętych działań promocyjnych w ramach współpracy z organizacjami zewnętrznymi i stowarzyszeniami - liczba podjętych działań w ramach wsparcia produktów turystycznych (szt.)

Tabela 2. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego I. Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY II
PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
WSPIERAJĄCE AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO

II.1 Rozwój Kultury
II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa
II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych
II.4 Rozwój kapitału społecznego,
II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
II.6 Zdrowy Kluczbork

Cel strategiczny II zakłada nieustanne dążenie do poprawy jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców. Jest to proces ciągły, skomplikowany i wielopłaszczyznowy. Jakość życia należy rozpatrywać jako połączenie dóbr materialnych i niematerialnych, które wpływają na ogólny stopień zadowolenia z warunków życiowych.

W kontekście strategicznym, rozwój gminy będzie skupiał się na poprawie atrakcyjności gminy Kluczbork jako miejscu dogodnym do życia, prowadzenia działalności gospodarczej czy wypoczynku. Istotne znaczenie będzie miał dostęp do dobrej jakości usług publicznych, m.in. z zakresu edukacji, zdrowia, kultury czy też sportu. Atrakcyjność osadnicza przejawiająca się wysoką dostępnością usług społecznych na odpowiednim poziomie może mieć wpływ na decyzje inwestorów o lokalizacji działalności gospodarczej.

Polityka rozwoju gminy Kluczbork obejmie działania na rzecz ulepszania systemu usług społecznych, edukacyjnych, tworzenia interesującej oferty rekreacyjno-sportowej, turystycznej, kulturalnej, aktywizacji społeczeństwa, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, czy budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Istotne jest zwiększanie możliwości dostępności do usług medycznych oraz podnoszenie świadomości mieszkańców dotyczącej dbania o zdrowie i otoczenie. Kształtowanie sfer: turystycznej, kulturalnej i sportowej, które podnoszą wartość przestrzeni publicznej oraz wpływają na tzw. atrakcyjność otoczenia biznesu, wiązać się będzie z koniecznością szerokiej promocji wydarzeń organizowanych w regionie oraz zwiększeniem dostępności do zmodernizowanej i nowoczesnej infrastruktury.

Działania zawarte w niniejszym celu koncentrują się także na wzmacnianiu potencjału edukacyjnego gminy, utrzymaniu wysokiego poziomu kształcenia na różnych jego etapach poprzez dostosowywanie dostępności do edukacji w kontekście zmian demograficznych, zapewnianiu odpowiednich warunków do nauki (np. wyposażenie, stan techniczny infrastruktury itp.), stosowaniu nowoczesnym metod nauczania, czy doskonaleniu kompetencji nauczycieli. Istotnym jest również rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów oraz stosowanie nowych metod nauczania wykorzystujących nowe technologie.

Niezwykle ważnym zagadnieniem jest zapewnianie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa, a także ograniczanie stopnia wandalizmu, szczególnie miejsc publicznych. Cel ten będzie realizowany poprzez rozwój infrastruktury służącej zarządzaniu kryzysowemu oraz zapewniającej bezpieczeństwo w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego, rozwój systemów informowania o zagrożeniach, rozwijaniu współpracy i wsparcie dla Policji i Straży Pożarnej a także innych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Kompleksowa polityka społeczna powinna uwzględniać potrzeby każdej grupy społeczności gminnej. Należy także uwzględnić potrzeby osób starszych, chorych i niepełnosprawnych poprzez poprawę dostępności do usług społecznych oraz dostosowywanie infrastruktury społecznej i technicznej. W związku z obserwowanym starzeniem się społeczeństwa, konieczne jest rozwijanie usług i otwieranie nowych form wsparcia dla seniorów - zarówno takich, które są potrzebne do zapewnienia opieki, jak i takich które pozwolą na wykorzystanie potencjału osób w wieku poprodukcyjnym. Celem polityki społecznej będzie także przeciwdziałanie wykluczeniu oraz włączeniu społecznemu grup zmarginalizowanych bądź potencjalnie zagrożonych marginalizacją.

Ważnym aspektem strategii jest także dbanie o kapitał społeczny, budowanie społeczeństwa obywatelskiego, utożsamiającego się z Kluczborkiem i zaangażowanego w życie gminy. Aktywność społeczna pozwala na prowadzenie efektywniejszej polityki rozwoju poprzez włączanie społeczeństwa w procesy decyzyjne. Istotna jest współpraca z trzecim sektorem pozwalająca na budowanie lokalnej tożsamości, zwiększająca umiejętność współpracy i samoorganizowania się oraz odpowiada na potrzeby mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY II PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WSPIERAJĄCE AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO			
CEL OPERACYJNY	**KIERUNKI DZIAŁAŃ**	**OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**	**WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ**
II.1 **Rozwój Kultury**	- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej - rozwój i dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców - wsparcie organizacji pozarządowych zajmujących się kulturą - wzmocnienie współpracy z organizacjami integrującymi działania	- poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców o charakterze kulturalnym - zwiększanie poziomu wiedzy mieszkańców, rozwijanie pasji, zainteresowań - integracja i aktywizacja mieszkańców różnych grup wiekowych - rozwój wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego Gminy	- liczba wydarzeń kulturowych zorganizowanych przez Gminę w ciągu roku (szt.) - liczba wydarzeń kulturalnych współorganizowanych z organizacjami (szt.) - liczba przeprowadzonych wydarzeń w ramach kina letniego (szt.)

	lokalne (OSP, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe itp.) - poszerzanie oferty bibliotecznej i promowanie czytelnictwa - budowanie poczucia tożsamości lokalnej i regionalnej oraz poszanowania kultury i dziedzictwa kulturowego m. in. poprzez organizowanie wystaw, pokazów, warsztatów i lekcji muzealnych	- wzmacnianie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców - promocja Gminy na zewnątrz - nowoczesna infrastruktura kultury - digitalizacja zbiorów muzealnych	- ilość widzów korzystających z kina w danym roku - długość szlaku turystycznego na terenie Gminy (km) - liczba przeprowadzonych wydarzeń kulturowych w świetlicach wiejskich (szt.) - liczba i wysokość dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym na rozwój kultury - liczba imprez organizowanych przez gminne jednostki i instytucje kultury
II.2 **Wzrost poziomu bezpieczeństwa**	- rozwój monitoringu miejsc oraz budynków publicznych (w tym szkół) - zwiększenie patroli Policji - wsparcie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek (Ochotnicza Straż Pożarna, Straż Miejska, Policja, Państwowa Straż Pożarna) - rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscach rekreacyjnych - edukacja dzieci i młodzieży	- nowoczesny monitoring miasta i budynków publicznych - doposażenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo - podnoszenie kwalifikacji pracowników straży miejskiej -	- liczba dodatkowych patroli Policji w danym roku - liczba interwencji z udziałem OSP - liczba i wysokość dotacji udzielonych OSP - liczba punktów monitoringu miejskiego (szt.) - ilość zmodernizowanych punktów monitoringu (szt.)
II.3 **Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych**	- rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej i edukacyjno-sportowej	- poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej - poprawa warunków nauczania w szkołach podstawowych i przedszkolach	- liczba zmodernizowanych obiektów edukacyjnych (szt.) - liczba zmodernizowanych

	- rozwój nowoczesnych metod nauczania i pracy placówek oświatowych gminy - usprawnianie systemu zarządzania oświatą, tworzenie standardów zarządzania na szczeblu publicznych przedszkoli, publicznych szkół podstawowych - dopasowanie sieci szkół i przedszkoli do sytuacji demograficznej i finansów oświaty gminnej - udoskonalenie – poprawa systemu transportu uczniów do placówek ze szczególnym uwzględnieniem dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych - rozwój obszarów IT w szkołach	- podniesienie jakości i atrakcyjności oferty zajęć pozalekcyjnych i w przedszkolnych - podnoszenie kompetencji nauczycieli - zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego - tworzenie dobrych warunków do życia dla rodzin z dziećmi	pomieszczeń szkolnych (szt.) - liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych (szt.) - średnie wyniki egzaminów w szkołach (%) - wartość dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli (zł)
II.4 **Rozwój kapitału społecznego, społeczeństwa obywatelskiego,**	- współudział mieszkańców gminy w życiu społecznym - uruchomienie wolontariatu dla potrzebujących oraz angażowanie ludzi chętnych do pomocy - wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej z wykorzystaniem lokalnych zasobów - tworzenie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych		- liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych (szt.) - liczba mieszkańców głosujących w budżecie obywatelskim - liczba projektów zgłoszonych w budżecie obywatelskim - frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich i do europarlamentu (%) - wysokość dofinansowania do

			działań organizacji pozarządowych (zł)
II.5 **Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**	- rozwijanie systemu pomocy społecznej i działań socjalnych - budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów publicznych związanych z opieką społeczną - rozszerzanie działalności ZAZ - organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów i dzieci z rodzin wieloproblemowych - promocja kampanii społecznych	- walka z marginalizacją seniorów, włączenie społeczne osób starszych poprawienie jakości życia poprzez nowe możliwości spędzania czasu wolnego przez seniorów i zapewnienia oferty dostosowanej do wieku i interesów tych osób - integracja osób starszych, możliwość spędzania czasu wolnego z osobami o podobnym wieku i zainteresowaniach realizacja polityki krajowej nastawionej na wsparcie rodzin i osób starszych oraz niesamodzielnych - zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach - poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami	- liczba korzystających z programów socjalnych (dożywianie, Kluczbork dla Rodziny+, Kluczbork dla seniora) - osoby niepełnosprawne aktywizowane w Zakładzie Aktywności Zawodowej - liczba bezdomnych korzystających z noclegowni (os.) - stopień dostosowania Środowiskowego Domu Samopomocy do obecnych standardów (%) - liczba zlikwidowanych barier architektonicznych (szt.) - liczba korzystających z Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów (os.)
II. 6 **Zdrowy Kluczbork**	- prowadzenie profilaktycznych działań zdrowotnych - edukacja prozdrowotna - promocja zdrowych nawyków - promocja kampanii społecznych wśród mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej - upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla	- zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów z powodu problemów zdrowot-nych dzięki wcześniejszemu wykryciu chorób w ramach badań profilaktycznych	- liczba przeprowadzonych badan profilaktycznych - liczba szczepień

	poprawy stanu zdrowia mieszkańców - kontynuacja szczepień HPV, meningokoki		

Tabela 3. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego II. Źródło: opracowanie własne

CEL STRATEGICZNY III
KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU

III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork
III.3 Poprawa ładu przestrzennego

Kształtowanie i wdrażanie polityki ekologicznej w gminie Kluczbork ma charakter procesu ciągłego. Cel strategiczny III zakłada m.in. ochronę oraz poprawę stanu środowiska naturalnego. Niezwykle istotne jest aby korzystanie ze środowiska naturalnego odbywało się w sposób zrównoważony i z poszanowaniem ogólnie przyjętych norm i zasad. Niezbędne jest monitorowanie stanu środowiska, ograniczanie destrukcyjnych działań, przywracanie elementów przyrody do stanu właściwego oraz dbanie by rozwój gospodarczo-ekonomiczny wywierał jak najmniejsze negatywne skutki środowiskowe. Z zakresu ochrony środowiska działania mają na celu poprawę jakości powietrza, promocję i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, edukację ekologiczną oraz promocję postaw w zakresie ochrony środowiska, przeciwdziałanie występowaniu i minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk klimatycznych, atmosferycznych i nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, a także osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Niezwykle istotna jest edukacja mieszkańców podnosząca świadomość ekologiczną społeczeństwa i wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem.

Działania gminy Kluczbork będą nastawione na prowadzenie monitoringu stanu środowiska, rewitalizacji i modernizacji obecnej infrastruktury na bardziej ekologiczną, ograniczaniu emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększaniu retencji, wprowadzeniu rozwiązań ekologicznych w różnych dziedzinach działania. Gmina będzie kontynuować programy dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne.

Kluczowe znaczenie dla poprawiania ładu przestrzennego ma rewitalizacja i regeneracja zdegradowanych przestrzeni i obiektów, porządkująca przestrzeń publiczną pod kątem funkcjonalnym, jaki i estetycznym, co znacząco sprzyja podnoszeniu atrakcyjności miasta oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Rewitalizacja jest procesem złożonym, obejmującym kompleksowo remonty i modernizacje obiektów (z tym zabytków), przestrzeni publicznych, podwórek i przestrzeni międzyblokowych, dostosowywanie do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych, a także dotyka kwestii aktywizacji społecznej poprzez włączanie mieszkańców w procesy rewitalizacyjne.

Polityka planowania przestrzennego gminy powinna być zrównoważona i racjonalna. Często uwzględniać musi przeciwstawne potrzeby różnych grup interesów, tzn. plany rozwojowe gminy, zamierzenia inwestycyjne, potrzeby społeczne a przede wszystkim mieć na uwadze poszanowanie i ochronę środowiska. Niezwykle istotne jest zachowanie ładu przestrzennego, który determinując atrakcyjną przestrzeń, zapewnia mieszkańcom wysoką jakość do życia, wypoczynku czy prowadzenia

działalności gospodarczej. Ład przestrzenny uwzględnia bowiem w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

CEL STRATEGICZNY III **KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU**			
CEL OPERACYJNY	**KIERUNKI DZIAŁAŃ**	**OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**	**WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ**
III.1 **Poprawa jakości środowiska przyrodniczego**	- rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, przydomowe oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, światłowodowa, energooszczędne oświetlenie) - modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej - kontynuacja programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych - wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych - rozwój systemu gospodarki odpadami - prowadzenie monitoringu stanu środowiska - rozwój komunikacji miejskiej w oparciu o transport ekologiczny elektromobilny - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń	- kontynuacja programu rozbudowy sieci kanalizacyjnej - zwiększenie ilości wody zatrzymywanej na terenie Gminy - poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych - ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła - zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła - stała kontrola jakości powietrza atmosferycznego - wsparcie spółki wodnej - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM 2,5, PM 10 oraz emisji CO2 - rozwój elektromobilności - zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców - zmniejszenie ilości wytwarzania odpadów komunalnych, zwiększenie	- ilość dotacji oraz wysokość środków finansowych przekazanych na dotacje na wyminę kotłów grzewczych na ekologiczne źródła energii - ilość odpadów segregowanych z ogólnej masy odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców - ilość usuniętego azbestu - zwiększanie retencji (m3) - długość pasów zieleni izolacyjnej (km) - liczba mieszkańców przyłączonych do sieci kanalizacyjnej (os.) - kwota udzielonych dotacji na wymianę pieców (zł) - liczba budynków użyteczności publicznej z przeprowadzoną termomodernizacją (szt.) - liczba zakupionych autobusów niskoemisyjnych (szt.) - liczba przeprowadzonych wydarzeń proekologicznych w ciągu roku (szt.)

	naturalnych (np. powodzie, susze) i cywilizacyjnych (np. azbest) - kształtowanie świadomości i postaw proekologicznych wśród mieszkańców przez organizację wydarzeń i imprez proekologicznych - ochrona krajobrazu i bioróżnorodności	ilości i jakości surowców wtórnych - zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych - azbest - utrzymanie urządzeń wodnych - urządzanie i utrzymanie terenów zielonych	- wysokość środków finansowych przeznaczonych na wsparcie Spółki Wodnej (zł)
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	- uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym - poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych - dostosowywanie obiektów i przestrzeni do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - identyfikacja i eliminacja barier architektonicznych - rewitalizacja podwórek i przestrzeni międzyblokowych - aktywizacja społeczna poprzez aktywne włączenie mieszkańców w procesy rewitalizacyjne - wspieranie inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców gminy, lokalne stowarzyszenia, przedsiębiorców i innych interesariuszy rewitalizacji - remonty, modernizacja i konserwacje zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej - ochrona zabytków, w tym dotacje na remonty - wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji	- poprawa warunków życia mieszkańców. Zwiększenie atrakcyjności miasta jako miejsca do zamieszkania. - poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej - integracja społeczna wykluczonych mieszkańców. - zwiększenie tożsamości kulturowej i historycznej mieszkańców miasta Kluczborka. - uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej i wzrost atrakcyjności miasta i gminy w regionie. - zagospodarowanie zdegradowanego terenu - budowa nowych mieszkań komunalnych/socjalnych oraz remonty i adaptacje istniejących mieszkań komunalnych i socjalnych - zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ładu przestrzennego	Liczba wyremontowanych budynków (szt) Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (ha) Liczba wyremontowanych budynków zabytkowych (szt.) Liczba zrewitalizowanych obiektów sakralnych. Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury. Liczba zakupionych obiektów małej architektury - środki finansowe przekazane na dotacje na remonty obiektów zabytkowych (zł) - liczba oczekujących na mieszkania socjalne i komunalne - liczba nowych (pozyskanych, wybudowanych) lokali komunalnych i socjalnych - środki finansowe przekazane na remonty i modernizację gminnego zasobu mieszkaniowego

	życiowych i umiejętności społecznych - gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy		
Poprawa ładu przestrzennego	- aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca różny potencjał rozwojowy poszczególnych części Gminy - sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu objęcia nimi jak największego obszaru Gminy - poprawa jakości, funkcjonalności i dostępności istniejących przestrzeni publicznych - tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	- poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego - rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego - opracowane planu budowy infrastruktury (sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, sieć gazowa, drogi) na terenach planowanych inwestycji - zwiększenie funkcjonalności przestrzeni: możliwość załatwienia wszystkich podstawowych potrzeb życiowych w najbliższym otoczeniu i sprzyjanie budowie relacji międzyludzkich	- stopień aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (%) - stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni Gminy (%) - liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.)

Tabela 4. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego III. Źródło: opracowanie własne

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest graficznym, w znacznym stopniu uproszczonym, przedstawieniem wizji rozwoju gminy. Podstawą modelu jest przestrzeń gminy, na której rozmieszczone są najważniejsze funkcjonalne elementy w gminie, np. sieć połączeń drogowych, elementy przyrodnicze, gospodarcze, kulturowe, itp.

Polityka rozwoju Gminy Kluczbork zakłada podejmowanie działań wielopłaszczyznowych opartych na zrównoważonym rozwoju, koordynujących politykę przestrzenną z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego.

Głównym celem rozwojowym jaki zakłada Strategia KLB 2030, jest taki rozwój gminy aby stała się ona miejscem przyjaznym do życia dla wszystkich, którzy będą chcieli tu pracować, mieszkać, wypoczywać oraz spędzać wolny czas. Dążenie do tego celu musi odbywać się w sposób przemyślany i zintegrowany, przy zachowaniu ładu przestrzennego, włącznie z poszanowaniem środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu, równocześnie stwarzając warunki do rozwoju gospodarczego i społecznego. Zrównoważony rozwój Gminy Kluczbork jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych przez kolejne lata (a także poza ramami czasowymi obowiązywania niniejszej strategii).

W strukturze funkcjonalno–przestrzennej województwa opolskiego, Gmina Kluczbork zajmuje ważne miejsce jako ośrodek subregionalny - przeznaczony do obsługi gmin północnej Opolszczyzny w zakresie usług specjalistycznych oraz wyższego rzędu (drugi poziom hierarchii ośrodków w województwie). Rozmieszczenie funkcji, wzajemne oddziaływania oraz powiązania mające swoje przełożenie na znaczenie w Subregionie Północnym Województwa Opolskiego, przedstawia poniższy model funkcjonalno-przestrzenny.

Rysunek 1. Gmina Kluczbork na modelu funkcjonalno-przestrzennym Subregionu Północnej Opolszczyzny.
Źródło: Projekt Strategii Rozwoju Subregionu Północnej Opolszczyzny na lata 2021-2030.

Miasto Kluczbork skupia na swoim terenie wiele instytucji gminnych np. Urząd Miejski, Biblioteka, Kino, Ośrodek Pomocy Społecznej, Muzeum, Szkoła Muzyczna; jak i ponadlokalnych, np. Powiatowe Centrum Zdrowia, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, PCPR, Sąd Rejonowy, Prokuratura, ZUS, KRUS, Urząd Skarbowy, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, czy Komenda Powiatowa Policji.

Z uwagi na miejsko-wiejski charakter Gminy Kluczbork, wyróżnia się 2 strefy, którym przyporządkowane są określone funkcje:

- **strefa miejska** - obejmuje tereny zurbanizowane i tereny planowanego zurbanizowania miasta Kluczborka oraz przyległych wsi - Ligota Dolna, Ligota Zamecka i Ligota Górna, które łącznie tworzą jeden zespół osadniczy. Dla strefy przyjmuje się utrzymanie i rozwój funkcji usługowej o zasięgu subregionalnym, przemysłowej oraz mieszkaniowej. Jako funkcję uzupełniającą – rozwojową – przyjmuje się rekreację związaną ze zbiornikiem „Kluczbork".

- **strefa wiejska** - składaj się z 23 sołectw (złożonych z 25 wsi) i obejmuje pozostałe tereny, tj. tereny osadnicze wsi oraz tereny rolne i leśne. Przyjmuje się utrzymanie dotychczasowych funkcji tj. rolniczej i mieszkaniowej, a jako funkcje uzupełniające – rozwojowe przyjmuje się: drobną przedsiębiorczość produkcyjną i usługową (jako uzupełnienie lub alternatywa dla działalności rolniczej) oraz rekreację, w tym na bazie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego w Bąkowie oraz agroturystykę bazującą na walorach przyrodniczych, kulturowych gminy i dostępności do terenów rekreacyjnych w Bąkowie i Kluczborku.

Układ komunikacyjny determinuje organizację przestrzenną całej gminy Kluczbork. Podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego gminy powinny koncentrować się na istniejącym lub zmodernizowanym układzie komunikacyjnym, przy czym działalność ta powinna brać pod uwagę środowisko przyrodnicze, kulturowe, powiązania infrastrukturalne, stan zagospodarowania przestrzennego oraz rysujące się tendencje gospodarcze i społeczne w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym. Jednostki osadnicze tworzą układ koncentrycznopasmowy, w którym centralne miejsce zajmuje miasto Kluczbork. W kierunku miasta zbiegają się promieniście drogi łączące miejscowości z siedzibą gminy i powiatu. Na układ promienisty nakłada się układ pasmowy — powstały w dolinach cieków wodnych oraz wzdłuż krawędzi kompleksu leśnego w południowo-zachodniej części gminy.

Przyrodniczo Gmina Kluczbork należy do struktury przestrzennej Dolina Stobrawy, która pełni funkcje ekologiczne, hydrologiczne i klimatyczne. Jako element struktury regionalnej, łączącej obszar opracowania z terenami zewnętrznymi rangi wojewódzkiej i regionalne. Dolina Stobrawy zapewnia łączność przestrzenną ekologicznego systemu przestrzennego z Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie, a następnie z korytarzem ekologicznym doliny Odry i obszarem węzłowym biocentrum 17M. ECONET-PL o randze międzynarodowej pod nazwą Dolina Środkowej Odry. Uzupełnieniem przyrodniczych połączeń zewnętrznych gminy są kompleksy leśne, przy czym główne znaczenie posiada kompleks w południowo-zachodniej części gminy. Na terenie gminy Kluczbork znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Stobrawski Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu – Lasy Stobrawsko-Turawskie,
- Obszary Natura 2000 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą – obszar siedliskowy,
- Rezerwat przyrody – Bażany,
- Pomniki przyrody.

Rysunek 2. Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy Kluczbork stanowić będą kontynuację rozwoju przestrzennego z uwzględnieniem zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kluczbork a także z wytycznymi dokumentów planistycznych wyższego rzędu. Głównym narzędziem polityki przestrzennego gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, które określa politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego.

Osiągnięcia zrównoważonego rozwoju gminy Kluczbork rozumiane jest jako właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenów z poszanowaniem warunków środowiskowych, prowadzące do efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Zgodnie z koncepcją rozwoju przestrzennego, która została określona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (PZPWO 2019), Gmina Kluczbork znajduje się w Obszarze Strategicznej Interwencji (OSI) Subregionu Północnego. Rozwój OSI wymaga uwzględnienia występujących na jej terenie uwarunkowań oraz powiązań funkcjonalnych (wynikających np. z dostępu do rynku pracy, usług publicznych, zasobów środowiska, infrastruktury technicznej).

Kluczbork stanowi miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego i znalazł się **w obszarze miast średnich tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze.**

Cele polityki przestrzennej wraz z rekomendacjami przedstawia poniższa tabela.

Cele polityki przestrzennej
Rekomendacje
Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego
Rozwój powiązań systemu przyrodniczego
Ochrona i poprawa jakości oraz walorów krajobrazowych
Rozwój nowoczesnej gospodarki odpadami
Ochrona cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych
Ograniczenie emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego
Poprawa jakości powietrza
Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb
Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
Kształtowanie przestrzeni dla rożnych form aktywności gospodarczej
Wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju
Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju funkcji miejskich funkcji miejskich
Wzmocnienie funkcji kulturowych
Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych
Stanowienie pomników historii
Tworzenie parków kulturowych
Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej
Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych
Zwiększenie dostępności do infrastruktury społecznej
Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych
Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne
Bieżące utrzymywanie infrastruktury przeciwpowodziowej

Prewencyjna ochrona obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego
Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze
Wzmocnienie potencjału energetycznego
Proekologiczna modernizacja gospodarki
Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej)
Kształtowanie systemów ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Tworzenie warunków dla rozwoju transportu publicznego
Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego
Realizacja działań technicznych związanych ze zbiornikami i ciekami wodnymi
Poprawa ładu przestrzennego
Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych
Zwiększanie partycypacji społecznej w działaniach planistycznych
Ograniczanie rozproszenia zabudowy
Wprowadzanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne
Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych

Tabela 5. Cele oraz rekomendacje rozwoju przestrzennego Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.

ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku została opracowana zgodnie z obowiązującymi dokumentami wyższego rzędu o randze krajowej, wojewódzkiej oraz ponadlokalnej. Cele strategiczne i założenia ujęte w niniejszej Strategii są komplementarne z celami i kierunkami działań Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 oraz Projektu Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021- 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (SRWO 2030)

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2030 została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXXIV/355/2021 z dnia 4 października 2021 r. Treść SRWO 2030 uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK).

Cele strategiczne określone w SRWO 2030 w zachowują spójność w trzech obszarach: społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

Poniższa tabela przedstawia spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.

Strategiczne cele operacyjne Gminy Kluczbork	**Strategiczne cele operacyjne Województwa Opolskiego**										
	Obszar społeczny 1 Trwałe więzi społeczne 2 Wykwalifikowani mieszkańcy 3 Rozwinięte i dostępne usługi 4 Bezpieczny region				*Obszar środowiskowy* 5 Opolskie zeroemisyjne 6 Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka 7 Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe			*Obszar gospodarczy* 8 Gospodarka otwarta na współpracę 9 Silne branże 10 Region dostępny komunikacyjnie 11 Ceniona marka regionu			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych								X	X	X	
I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego				X	X					X	
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji			X					X			X
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy			X								X
II.1 Rozwój Kultury	X		X				X				
II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa				X							
II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych		X	X								
II.4 Rozwój kapitału społecznego	X	X	X								
II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	X	X	X								
II.6 Zdrowy Kluczbork			X								
III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego					X	X	X			X	X
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	X						X			X	
III.3 Poprawa ładu przestrzennego	X									X	

Tabela 6. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021- 2030 (projekt dokumentu)

Projekt dokumentu Strategia Rozwoju Subregionu Opolskiego na lata 2021-2023 uwzględnia zapisy wyższego rzędu, w tym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (SRWO 2030).

Poniższa tabela przedstawia spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku z projektem Strategii Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021 - 2030.

Strategiczne cele operacyjne Gminy Kluczbork	**Strategiczne cele operacyjne Subregionu Północnego Opolszczyzny**									
	Obszar społeczny 1.1 Wysoka jakość infrastruktury społecznej 1.2 Nowoczesny system edukacji publicznej 1.3 Dostępna i skuteczna administracja publiczna 1.4 Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnych				*Obszar środowiskowy* 3.1 Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym 3.2 Podnoszenie jakości środowiska 3.3 Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych			*Obszar gospodarczy* 2.1 Poprawa spójności i dostępności transportowej 2.2 Rozwijanie przedsiębiorczości 2.3 Rozwój oferty turystycznej		
	1.1	1.2	1.3	1.4	3.1	3.2	3.3	2.1	2.2	2.3
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych								X	X	
I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego						X		X	X	
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji	X			X						X
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy										X
II.1 Rozwój Kultury	X			X						
II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa	X									
II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych	X	X		X						
II.4 Rozwój kapitału społecznego	X			X						
II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	X			X						
II.6 Zdrowy Kluczbork	X			X						
III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego			X		X	X	X			
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	X			X		X	X			

III.3 Poprawa ładu przestrzennego	X						X	X		

Tabela 7. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 z projektem Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny. Źródło: Opracowanie własne.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Zgodnie z koncepcją rozwoju przestrzennego, która została określona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (PZPWO 2019), rozwój województwa powinien koncentrować się na 5 obszarach integracji funkcjonalnej

Gmina Kluczbork z uwagi na położenie oraz powiązania funkcjonalne, znalazła się w tzw. **Stefie Północnej** – czyli w części województwa opolskiego, która poddawana jest relatywnie słabej presji depopulacyjnej. Gminy strefy północnej charakteryzują się wciąż przeciętną w skali województwa zamożnością, a dynamika wzrostu dochodów własnych jest zdecydowanie wysoka, w porównaniu z innymi strefami (dotyczy to w szczególności gmin wiejskich, które w porównaniu z podobnymi gminami innych stref dokonują wyraźnego postępu). Strefa północna była także największym beneficjentem środków europejskich w latach 2013–2017.

Rysunek 3. Obszary integracji funkcjonalnej województwa opolskiego. Źródło: Opolskie – diagnoza regionalna opracowana na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (Opole listopad 2020.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) - przy określaniu OSI oraz zakresu kierowanej do nich interwencji należy brać pod uwagę występujące na ich terenie uwarunkowania oraz powiązania funkcjonalne (wynikające np. z dostępu do rynku pracy, usług publicznych, zasobów środowiska, infrastruktury technicznej). Pozwalają one na identyfikację występujących na danym terenie problemów, barier lub potencjałów, co w konsekwencji prowadzi do wyboru zasięgu obszarów strategicznej interwencji, do których adresowane będą instrumenty wdrożeniowe, odpowiadające na

ich potrzeby rozwojowe.[1] Na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak subregiony, miejskie obszary funkcjonalne, obszary przygraniczne, poprzemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia.

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), wyznaczone zostały obligatoryjne Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które mają być wspierane z poziomu regionalnego. Kluczbork znalazł się **w obszarze miast średnich tracących swoje funkcje społeczne.**

W Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (SRWO 2030), która musi uwzględniać zapisy KSRR 2030, wyznaczono 5 OSI, które uwzględniają istniejące lub potencjalne powiązania funkcjonalne, a także różnią się między sobą szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi:

1. OSI Subregion Aglomeracja Opolska,
2. OSI Subregion Brzeski,
3. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
4. OSI Subregion Północny,
5. OSI Subregion Południowy.

Kluczbork znalazł się w **OSI Subregion Północny**, który został zdefiniowany w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 jako obszar z mniejszymi ośrodkami miejskimi oraz dużym udziałem obszarów wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, a także o największym wśród subregionów udziale gmin o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług (Domaszowice, Gorzów Śląski, Lasowice Wielkie). Wschodnia część subregionu ma długą tradycję przemysłu meblarskiego o uznaniu międzynarodowym. Dwa miasta średniej wielkości: Kluczbork oraz Namysłów zostały wskazane na poziomie krajowym, jako ośrodki wymagające wsparcia (nie zaliczono do tej grupy trzeciego ośrodka miejskiego tego subregionu – Olesna. W Subregionie znajdują się ponadto cztery małe miasta, które wymagają wsparcia ze względu na utratę funkcji społeczno-gospodarczych: Byczyna. Dobrodzień, Praszka i Wołczyn. Spośród obszarów wiejskich jako obszary interwencji na poziomie krajowym wskazano gminy: Wilków, Domaszowice, Świerczów, Wołczyn, Gorzów Śl., a także Radłów.

[1] Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (Warszawa, wrzesień 2019)

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Na prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 wpływ mają takie składowe procesu jak: wdrażanie, monitoring oraz ewaluacja. Cały system realizacji Strategii odnosi się do sposobu wdrażania, a także do procedur oraz zakresu odpowiedzialności za realizację poszczególnych zapisów.

WDRAŻANIE STRATEGII

Nowe podejście do zintegrowanego modelu funkcjonowania gmin obejmuje wzajemnie przenikające się działania i interakcje w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, na które wpływ wywiera szereg czynników zależnych lub niezależnych (zewnętrznych) od władz samorządowych. Realizacja założeń Strategii to proces złożony i skomplikowany. Skuteczność i efektywność wdrażania założeń Strategii KLB 2030 warunkuje zaangażowanie i umiejętność współpracy pomiędzy urzędem, jednostkami gminnymi, z innymi samorządami, a także z potencjalnymi partnerami państwowymi, instytucjonalnymi, społecznymi (np. organizacje pozarządowe), czy prywatnymi. Efekt synergii wynikający z dobrej współpracy, przyczyni się do efektywniejszego rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork nie tylko w ramach czasowych określonych w Strategii KLB 2030 ale także w dłuższym okresie czasu.

Wdrażanie Strategii powinno odbywać się na zasadach współpracy międzysektorowej i organizacyjnej. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie i osiąganie wyznaczonych w Strategii KLB 2030 celów jest Burmistrz Miasta Kluczborka i Rada Miejska w Kluczborku.

Schemat 4. Schemat współpracy przy realizacji zapisów Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

W zależności od typu i specyfiki działania, wdrażanie Strategii obejmować poszczególne wydziały i jednostki podległe oraz podmioty partnerskie (wszystkie rodzaje). Podstawą partnerskiego modelu realizacji strategii jest właściwy przepływ informacji pomiędzy wszystkimi podmiotami także rzeczywista współpraca zmierzająca do osiągania wyznaczonych celów.

Wdrażanie Strategii KLB 2030 opierać będzie się o następujące zasady:

- **zasada spójności** – realizacja zapisów przeprowadzana jest zgodne z celami europejskiej i krajowej polityki rozwoju, w tym polityki regionalnej, przy zachowaniu autonomii programowej strategii rozwoju gminy **,**
- zasada odpowiedzialnego zrównoważonego rozwoju – rozwój łączący konkurencyjność gospodarki, z dbałością o jakość środowiska naturalnego oraz równowagę społeczną, z zachowaniem stabilności finansów publicznych,
- zasada odpowiedzialnego rozwoju społecznego – podnoszenie jakości życia wszystkich mieszkańców gminny, rozwój włączający a nie wykluczający, oraz budowanie poczucia wspólnoty lokalnej, z uwzględnieniem działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu,
- **zasada racjonalności i efektywności –** polityka rozwoju prowadzona będzie z zachowaniem racjonalności ekonomicznej, powiązanej z racjonalnym wykorzystaniem potencjałów i zasobów gminy, które zapewnią celowość i oszczędność realizacji działania, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- **zasada partycypacji i partnerstwa** – zakłada sprawną i efektywną współpracę różnych podmiotów, środowisk i instytucji na rzecz celów strategii,
- **zasada transparentności -** gwarantująca przejrzystość działań, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- **zasada elastyczności** - zakłada możliwość reagowania oraz ewentualnego dostosowania i aktualizacji strategii w przypadku zmian zachodzących w gminie i jej otoczeniu,
- **zasada harmonijnego rozwoju -** zakłada zrównoważony rozwój terytorialny całej gminy, z uwzględnieniem zróżnicowań wewnętrznych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz likwidacji barier rozwojowych.

MONITORING STRATEGICZNY

Monitoring i ewaluacja mają na celu weryfikować i kontrolować zarówno stopień realizacji dokumentu, jak również prawidłowość wdrażanych działań (pomiar i obserwacja postępów). Określa czy sposób wdrażania Strategii przyczynia się do realizacji założonej w dokumencie wizji i głównych celów strategicznych, a także czy realizacja przynosi oczekiwane rezultaty/efekty. Równocześnie możliwa jest także identyfikacja zaistniałych odstępstw od zaplanowanych działań i wprowadzenie ewentualnej korekty w realizowanych działaniach, bądź tez zaktualizowanie założeń strategicznych. Wykonawcą i podmiotem, który ma za zadanie odpowiadać za monitoring Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030, jest instytucja zarządzająca daną strategią, w tym przypadku Gmina Kluczbork, na której czele stoi Burmistrz Miasta Kluczborka.

Istotą monitoringu jest wyciągnięcie wniosków na podstawie otrzymanych danych ze stopnia realizacji poszczególnych celów oraz ewentualna modyfikacja działań. Monitorowanie Strategii oparte jest o system wskaźników odnoszących się do postawionych celów. Wskaźniki zostały opracowane

częściowo na podstawie statystyki publicznej, a częściowo opierają się na danych zbieranych przez Urząd.

Podstawowymi narzędziami monitorowania realizacji Strategii są:
- coroczny Raport o stanie gminy;
- monitoring wskaźników strategicznych obrazujących realizację działań strategicznych – w połowie obowiązywania niniejszej Strategii (2026),
- monitoring realizacji celów operacyjnych – w połowie obowiązywania niniejszej Strategii (2026).

Do monitorowania realizacji Strategii KLB 2030 powołany zostanie Zespół ds. Strategii. Do zadań Zespołu należeć będzie bieżące monitorowanie realizacji Strategii, w tym m. in.:
- zbieranie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii,
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- sprawdzenie czy założone wskaźnik realizacji Strategii zostały osiągnięte,
- proponowanie działań korygujących i zapobiegawczych w odniesieniu do przyjętych wskaźników
- identyfikacja ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- przygotowanie wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego, które mogą być podstawą do aktualizacji obowiązującej Strategii;
- przygotowanie wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Dla właściwej oceny, Burmistrz może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

EWALUACJA

Po opracowaniu Strategii przeprowadzona zostanie **ewaluacja ex-ante,** czyli tzw. ewaluacja uprzednia, określająca trafność, skuteczność, efektywność planowanych działań oraz spójność wewnętrzną i zewnętrzną dokumentu.

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie **ewaluacji ex-post** – w postaci raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań (stopień osiągnięcia założonych wskaźników).

PROCEDURA AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem planistycznym, wytyczającym określony kierunek rozwoju gminy. Jednak dokument ten być elastyczny i posiadać możliwość jego aktualizacji w przypadkach pojawienia się nowych lub nieprzewidzianych wcześniej uwarunkowań lub czynników mogących mieć wpływ na realizację strategii bądź na zmianę głównych założeń.

Gmina powinna na bieżąco monitorować i reagować na zmiany dotyczące różnych aspektów jej działania. Zapisy Strategii KLB 2030 mogą zostać zaktualizowane w przypadku jeśli będzie wymagała tego sytuacja społeczna, gospodarcza bądź przestrzenna, a także jeśli zajdzie konieczność zachowania

spójności dokumentu ze strategią rozwoju województwa. Aktualizacja zostanie przeprowadzona zgodnie z art. 10f ustawy o samorządzie gminnym.

W ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:

- zapisy zawarte w Raporcie Diagnostycznym – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz,
- misja rozwoju gminy Kluczbork - aktualizacja w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
- cele strategiczne i operacyjne, i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
- kierunki działań,
- Obszary Strategicznej Interwencji

Projekt zaktualizowanego dokumentu podlega konsultacjom oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Opolskiego, a następnie zostaje przedstawiony Radzie Gminy Kluczbork.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH W GMINIE KLUCZBORK

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku jest dokumentem określającym kierunki rozwoju gminy do roku 2030. W celu zapewnienie spójności programowania wielopłaszczyznowego rozwoju, wszystkie dokumenty wykonawcze, zarówno obligatoryjne jak i fakultatywne, a także funkcjonujące programy w gminie, muszą być spójne z zapisami znajdującymi się w niniejszej Strategii.

Zgodność dokumentów wykonawczych powinna być wykazana na poziomie misji, celów strategicznych, planowanych elektów oraz na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Wytyczne/Rekomendacje
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kluczbork	Aktualne	Wymaga regularnej aktualizacji z uwzględnieniem zasad i rekomendacji dla polityki przestrzennej
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (dla miejscowości: Bażany, Bąków, Biadacz, Bogacica, Bogdańczowice, Borkowice, Gotartów, Kluczbork północ, Kluczbork południe, Krasków, Kujakowice Dolne, Kujakowice Górne, Kuniów, Krzywizna, Ligota Dolna, Ligota Górna i Zamecka, Łowkowice, Smardy Dolne, Smardy Górne)- obowiązujące w całości lub na części terenów zainwestowanych miasta i wsi Gminy Kluczbork	Aktualne	Zmiany/aktualizacje dokonywane są w zależności od zasadnych wniosków o zmianę planu, aktualności planów lub przepisów zmieniających. Każda aktualizacja wymaga uwzględnienia zasad i rekomendacji dla polityki przestrzennej
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023	2016-2023	Aktualizowany w 2021 r. Zgodny z dokumentem Strategii. Wymaga aktualizacji po 2023 r. lub opracowania nowego dokumentu.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kluczbork na lata 2019-2023	2019-2023	Aktualny Zgodny z zapisami Strategii Wymaga aktualizacji po 2023 r.
Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Kluczbork na lata 2018-2021	2018-2021	Wymaga aktualizacji. Planowane opracowanie nowego dokumentu obowiązującego na lata 2022-2025.
Program ochrony środowiska dla Gminy Kluczbork na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	2017-2020 Aktualizowany w 2021 z perspektywą na lata 2021-2024	Wymaga aktualizacji lub opracowania nowego dokumentu.
Uproszczony plan urządzenia lasu dla gruntów leśnych Lasy komunalne miasta Kluczbork	2011-2021	Wymaga aktualizacja i planowania na lata 2022-2031
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kluczbork	2018-2021	Planowane jest sporządzenie Gminnego Programu Ochrony Powietrza w 2022 r. z uwzględnieniem celów określonych w Strategii.
Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kluczbork	Od 2014	Aktualny Zgodny z zapisami Strategii.
Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kluczbork	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczbork 2014-2020	2014-2020	Wymaga sporządzenia nowego dokumentu z uwzględnieniem celów określonych w Strategii KLB 2030.
Gminny Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy	2018-2023	Dokument aktualny, spójny z celami Strategii. W roku 2023 wymaga aktualizacji lub opracowania nowego dokumentu.
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Program Współpracy Gminy Kluczbork z organizacjami pozarządowymi	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Program „Kluczbork dla Rodziny+”	Od 2020	Dokument aktualny, obowiązujący bezterminowo, spójny z zapisami Strategii. Wymaga aktualizacji w zależności od potrzeb.
Program „Gmina Kluczbork dla Seniora”	Od 2020	Dokument aktualny, obowiązujący bezterminowo, spójny z zapisami Strategii. Wymaga aktualizacji w zależności od potrzeb.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy na lata 2021-2036	2021-2036	Dokument aktualny, spójny z zapisami Strategii. Wymaga aktualizacji w zależności od potrzeb.
Kluczborski Budżet Obywatelski	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Plan sieci publicznych i określenie granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Kluczbork	Od 2019	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kluczbork	2018-2032	Dokument podlega aktualizacja co 3 lata, wymagana aktualizacja w grudniu 2021 r. Kolejne aktualizacje dokumentu powinny uwzględniać zapisy Strategii.
Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Spółki Wodociągi i Kanalizacja „HYDROKOM Sp. z o.o ” w Kluczborku na lata 2018-2021 dla Gminy Kluczbork	2018-2021	
Inne		
Plan informatyzacji UM Kluczbork na lata 2018-2023	2018-2023	Dokument nie jest przyjęty ani uchwałą ani zarządzeniem i nie jest publikowany. Dokument funkcjonujący. Rekomendowana bieżąca aktualizacja.
Programu Modernizacji Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie doposażenia w sprzęt pożarniczy, sprzęt ochrony osobistej strażaka oraz prawidłowych warunków BHP w obiektach remiz OSP na lata 2024-2028	2024-2028	
Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	2020-2022	Dokument bez konieczności przyjmowania uchwałą lub zarządzeniem. Aktualizacja wymagana co 2 lata. Zgodny z zapisami Strategii.

Tabela 8. Wybrane dokumenty wykonawcze w Gminie Kluczbork wraz z wytycznymi i rekomendacjami. Źródło: opracowanie własne.

RAMY I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wdrażanie założeń przewidzianych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030, wymaga zapewnienia środków finansowych na realizację zaplanowanych działań.

Z uwagi na ogólny i kierunkowy charakter niniejszego dokumentu, trwającą dyskusję na temat kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej (2021-2027), a także na brak ustaleń w zakresie alokacji środków unijnych dla Polski, jak i brak danych o wysokości środków krajowych przewidzianych na rozwój regionalny, sprawiają iż sposób finansowania realizacji Strategii można określić jedynie w sposób ramowy poprzez wskazanie przyszłych, potencjalnych źródeł finansowania:

publiczne środki zagraniczne, w tym pochodzące z funduszy europejskich oraz instrumentów finansowych UE, np.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejki Fundusz Społeczny Plus (EFS +), Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, nieunijne fundusze międzynarodowe np. Fundusze Norweskie.

publiczne środki lokalne, regionalne i krajowe, w tym środki budżetu gminy Kluczbork (który będzie stanowił jedno z podstawowych źródeł finasowania), budżetu województwa (w tym programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Opolskiego), budżetu państwa (w tym fundusze celowe, a także tzw. środki ministerialne) oraz innych jednostek sektora finansów publicznych.

środki prywatne

Powodzenie wdrażania i realizacji założeń Strategii KLB 2030 uwarunkowane jest od stabilności poziomu finansów publicznych, utrzymania efektywności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, oraz efektywne wydatkowanie środków bez jednoczesnego obniżania dostępności do jakości usług publicznych. Gmina Kluczbork będzie na bieżąco analizować możliwości pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych. Części działań finansowanych będzie z dochodów własnych gminy Kluczbork.

W kontekście realizacji celów przewidzianych w Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny do roku 2030, która zakłada współdziałanie między samorządami należącymi do Subregionu Północnego, możliwa jest także współpraca obejmująca również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania czy współdziałanie przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

ZAŁĄCZNIK:

1. Raport Diagnostyczny opracowany na potrzeby Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku (Kluczbork 2021).

SPIS TABEL , SCHEMATÓW, RYSUNKÓW I ZDJĘĆ

Tabela 1. Cele strategiczne oraz cele operacyjne wyznaczone do realizacji do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne..... 17
Tabela 2. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego I. Źródło: opracowanie własne..... 21
Tabela 3. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego II. Źródło: opracowanie własne 27
Tabela 4. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego III. Źródło: opracowanie własne 31
Tabela 5. Cele oraz rekomendacje rozwoju przestrzennego Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. 36
Tabela 6. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. Źródło: Opracowanie własne. 37
Tabela 7. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 z projektem Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny. Źródło: Opracowanie własne..... 39
Tabela 8. Wybrane dokumenty wykonawcze w Gminie Kluczbork wraz z wytycznymi i rekomendacjami. Źródło: opracowanie własne. 46

Schemat 1. Działania podejmowane w czasie procesu powstawania dokumentu Strategia Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne..... 6
Schemat 2. Zależność kluczowych elementów składowych wpływających na kierunki działań w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne..... 14
Schemat 3. Obszary planowania strategicznego. Źródło: opracowanie własne..... 16
Schemat 4. Schemat współpracy przy realizacji zapisów Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne. 41

Rysunek 1. Gmina Kluczbork na modelu funkcjonalno-przestrzennym Subregionu Północnej Opolszczyzny. Źródło: Projekt Strategii Rozwoju Subregionu Północnej Opolszczyzny na lata 2021-2030. 32
Rysunek 2. Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne..... 34
Rysunek 3. Obszary integracji funkcjonalnej województwa opolskiego. Źródło: Opolskie – diagnoza regionalna opracowana na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (Opole listopad 2020. 39

Zdjęcia okładkowe:

1. Kluczbork Nocą – Artur Nowak
2. Kluczborski Zalew – Źródło UM Kluczbork
3. Wieża Ratusza w Kluczborku z widokiem na wieżę Muzeum – Artur Nowak

Zdjęcie nr 1 – Wieża Ratusza w Kluczborku – Artur Nowak

Zdjęcie nr 2 – Kluczbork nocą – Artur Nowak

Zdjęcie nr 3 - Kluczbork z lotu ptak – Źródło UM Kluczbork

Zdjęcie nr 4 – Wieża Ratusza w Kluczborku i Magnolia - Źródło UM Kluczbork